

DI

Kopen hagen 2010.2

Kopenhagen – Denemarken 22 tot 26 februari 2010		HID RWS DI
Aantal deelnemers		5
	aantal deelnemers betaald uit publieke middelen	5
	dienst en functie ambtenaren	* HID RWS DI * Topadviseur/specialist ondergronds bouwen * Senior Specialist-Adviseur Civiele Techniek - tunnels * Hoofd Steunpunt Tunnelveiligheid * Senior Adviseur-Specialist technisch bouwen tunnels
Reisbestemming		Kopenhagen-Denemarken
(Reisduur)		5 dagen
Reisdoel, blijkend bijvoorbeeld uit programmaoverzichten		Third party review of model solutions development, Femern tunnel Project DK.
Reiskosten, totaal en voor zover betaald uit publieke middelen		NB de kosten worden gedragen door de Deense overheid.
	verblijfskosten en dagvergoedingen dan wel, kosten van:	€ 6.833,80
	dagvergoedingen	€ 394,20
	overnachtingen	€ 2.280,00
	ontbijt, lunch, diner	€ 776,00
	representatie	nvt
	trein-/vliegtuigkosten	€ 1.954,35
	locale uitstapjes, entree- en reiskosten	nvt
	Diversen (o.a. taxi)	€ 1.429,25
Verantwoordingsverslagen (versl. vergaderingen/congressen)		Op verzoek van de Deense overheid hebben specialisten van RWS geadviseerd bij de planvorming rond de Femern-tunnel. Gelet op de aard van de reis is geen verantwoordingsverslag opgesteld.

Vilnius Litouwen 2010.5

Vilnius – Litouwen 14 tot 18 mei 2010		HID RWS DI
Aantal deelnemers		5
	aantal deelnemers betaald uit publieke middelen	5
	dienst en functie ambtenaren	3 projectmanagers RWS DI 1 projectcontroller RWS DI
Reisbestemming		Vilnius- Litouwen
(Reisduur)		5 dagen
Reisdoel, blijkend bijvoorbeeld uit programmaoverzichten		Netlipse Board Meeting (algemene vergadering en vergadering Dagelijks Bestuur)
Reiskosten, totaal en voor zover betaald uit publieke middelen		€ 2.708,10*
	uurvergoedingen	€ 257,40
	overnachtingen	€ 820,00
	ontbijt, lunch, diner	€ 257,40
	representatie	nvt
	trein-/vliegtuigkosten	€ 857,50
	locale uitstapjes, entree- en reiskosten	nvt
	Diversen (o.a. taxi)	€ 515,80
Verantwoordingsverslagen (versl. vergaderingen/congressen)		Zie bijlagen: agenda en verslag Board Meeting
* kosten delegatieleden deels gebaseerd op inschattingen		

Netlipse Board of Governance
Notes of the meeting (No7) held in Vilnius
On 16 May 2010

Present

[REDACTED] (Chairman) (LB)
[REDACTED] Rijkswaterstaat (CB)
[REDACTED] ETH/BAV (HS)
[REDACTED] Department for Transport (SB)
[REDACTED] Department for Transport (TF)
[REDACTED] A T Osborne (MH)
[REDACTED] A T Osborne (PS)

1. Minutes of the Meeting held on 22 March 2010

These were agreed.

2. Matters Arising

These were dealt with and minuted under the main agenda items of the meeting.

3. Deliverables to be approved

a) Draft IPAT

It was agreed that completion of the IPAT and the associated supporting material needed to be progressed quickly and completed, along with a presentation to the TEN T Agency, who had expressed a wish to understand more fully the workings and benefits of this package. Furthermore, the Board meeting agreed that such a presentation should be at three levels, namely:

- 1 a brief, high level description that succinctly specified what was IPAT – words that were memorable and easily understood to a wide audience.
- 2 a more detailed summary as to its purpose, its methodology and how it should be applied.
- 3 The teaching and technical manuals needed by the various practitioners.

The first (1) item was deemed important to ensure key members of the Agency know what was being provided.

The agreed timescales were, therefore, as follows:

- Endeavour to rehearse the presentation at the meeting arranged with the TEN T Agency
- Carry out further work leading up to and at the Working Meeting arranged in Zurich

- Complete the whole task, along with the Training Manuals and all other documentation by no later than September 2010.

Action: HS, SB & MH.

CB had some detailed points on IPAT which would be forwarded to MH.

Action: CB- MH.

4. Finance NETLIPSE 2008-2010

Present Position

Inconsistencies, between the planned budget and the emerging spending profile had been highlighted by the TEN T Agency as part of their review of interim report on the project (the ASR) recently submitted to them.

SB reported on his work reviewing the invoices and details of expenses submitted by ATO to RWS. No issues of note were found.

However, it was clear that, whilst the various Actions had to be achieved, care must be taken to ensure the remaining funds were used cautiously

Finance from ETH/BAV was not likely to be available for other organisations.

ATO was asked to review the present overall financial situation and provide a report on (1) the amounts remaining and (2) how best these might be allocated to achieve objectives. Taking account of a further Network Meeting, the work with IPAT and still recruit other Member States, some rationing of resources may be needed.

A forward spending plan was now essential.

Attendance at meetings and conferences would have to be carefully managed.

If necessary, there may be a need to discuss via email and teleconferencing.

Action: MH to Board Members *no later than the end of May 2010.*

5. Progress with other deliverables

a) Activity 1: Expanding and formalising the Consortium

Despite the disappointing lack of any real involvement or support by the European Commission and its Agency, good progress had been made, with currently a total of 12 member countries now agreeing membership of Netlipse.

The target was for 15 Member States by the end of September 2010.

The present membership consisted of:

[Belgium], Finland, France, Hungary, Italy, Malta, Netherlands, Slovakia, Slovenia, Sweden, Poland, United Kingdom

In the case of Germany, a new contact had been located and would be followed up by LB.

It was thought that Luxembourg would be a good candidate for membership but no contact was presently available.

There also remained Spain (TF) and the other Baltic States. In the time available, it was possibly unlikely that any real progress could be made.

b) Activity 2: NETLIPSE Network Knowledge Exchange & Dissemination

Good progress had been made with the recent electronic publication of the Magazine in a revised format. Comments on content and layout were sought.
Action: All to PS.

A further edition of the Magazine would be produced in the late Autumn, to ensure coverage of the next (Vienna) Network Meeting. Contributions were required for this edition.
Action: All to PS.

Progress was being made with the development of the various Special Interest Groups, capturing much research work and their activities were included in the forthcoming Network Meeting at Vilnius.

The website was being visited at regular intervals and although the visitors were mainly based in Europe, interest was being found in the Far East and North America.

It was felt that the overall work in this field far exceeded that required by the EC and its Agency.

c) Activity 3: IPAT

This had been part covered in Minute 3a (above) but the need arose to conduct further *Pilot Studies*. The Slovenian example, covering the Koper-Ljubjana corridor should be followed up (**Action: SB**), as did a possibility in France and Belgium (**Action: MH**).

d) Activity 4: Developing a Training Programme

Outstanding work included agreement on the basic requirements of the Assessors (contained in the 4.1.1 of the draft Assessors Manual) and to understand the extent to which the TEN T Agency staff wished to be involved (see Minute 7).

The training programme has yet to be prepared but key points reviewed were:

- Who is the principal client of IPAT? - possibly the TEN T Agency.
- Maintaining the credibility and authority of IPAT.
- The overall training programme including:
- Presentation of Questions so as not to miss the key issues with scoring but not to be over prescriptive.
- Relationships between the Project's own Project Manager and the Agency.
- Interpretation of results and thus ensuring accurate answers are elicited and,

f

The meeting with the Agency in early June might help clarify some of these issues.

6. NETLIPSE and IPMA

PS presented a paper on the potential areas of co-operation and collaboration with IPMA. This was a worldwide organisation to support Project Managers and allow them to both network and share information.

Although, in the longer term, there could be merit in bringing both NETLIPSE and IPMA closer together,

The meeting concluded that the Option of maintaining current contacts with IPMA representatives and groups should be adopted. Any NETLIPSE representative would attend under that name.

7

7. Preparation for meeting with TEN T Meeting- 10 June 2010

Agenda items to SB no later than 25 May 2010.

For example, issues at large were:

- Is NETLIPSE to be contractor to the Agency or would it take IPAT and apply it independently of NETLIPSE?
- If NETLIPSE continued, would the Agency seek some kind of procurement exercise, including that of ATO?

Action: All.

SB planned to talk to _____ (CN), gauging his understanding as to the outcome required of the meeting. The main purpose was hopefully to determine the future of NETLIPSE (N3) and the relationship with the Agency.

_____ . If CN was unable to attend, the meeting would be rescheduled for a time when he would be present.

Participants (LB, SB & MH) should meet the evening before to ensure sound preparation.

Action: LB, SB and MH.

8. Operational Management of the Action

The meetings on 31 May (TEN T Info Day) and possibly 11 June (Project Finance & PPPs) would be attended by _____.
The PPP event was seen as very specialist.

Action: CB

It was possible that other DfT representatives would also be present on 31 May.

Information obtained would be shared with the NETLIPSE Board, to help understand any potential opportunities for funding N3.

The forthcoming meeting in Zurich would be as follows:

Thursday 8 July –technical discussion on IPAT, concluding over dinner
Friday 9 July - process of using IPAT and the mechanic of NETLIPSE3 .

Summary of Actions

Minute 3

IPAT preparation	HS, SB & MH
Detailed points on IPAT	CB-MH

Minute 4

Financial Projections

MH to Board Members

Minute 5

Activity 1 (Membership)

All please check membership details and send to TF.

Activity 2 (Magazine)

All to PS

Activity 3 (Slovenia)

SB

Activity 3 (France& Belgium)

MH

Activity 4 (Training Programme)

MH

Minute 7

TEN T Mtg

All

Minute 8

Attendance at TEN T Briefings

CB

End.

100516NellipseBoardmeetingmins

Programme NETLIPSE Network Meeting

Vilnius, 17th & 18th May 2010

Sunday, May 16th

19:30 Informal dinner: JSC Neringos Restoranas, Gedimino ave. 23, Vilnius (Tel. +370 85 2609319)

Monday, May 17th

Meeting location: The Amberton Hotel (Ex-Klaipeda Hotel (www.klaipedahotel.lt/vilnius))

08:45 Coffee

09:00 Opening and welcome t, *Chairman NETLIPSE Supervisory Board*

09:10 Road infrastructure in Lithuania *Director of the Lithuanian Road Administration*

09:40 Towards the Goals of NETLIPSE: Work to Date and the Road Ahead
..... *NETLIPSE Programme Director*

10:00 NETLIPSE: Its role in more effective management of infrastructure projects in Trans-European networks
..... *Senior Project Manager responsible for NETLIPSE, TEN-T Executive Agency, European Commission*

10:30 The Institute of Civil Engineers Client Best Practice Guide: the final product and assessment tool
Assurance framework for ODA Transport: how to assure now the multi modal complex operation of getting athletes, officials, spectators and workforce to the Olympic games will be successful in London 2012.
..... *Head of Programme Management, Olympic Delivery Authority (ODA) Transport*
David Hutchinson, Representative Institute of Civil Engineers, UK

11:15 Coffee Break

11:45 Evaluation of projects for the Northern Dimension Partnership on Transport and Logistics
..... *Northern Dimension preparation project, Transys Ltd, Helsinki, Finland*

- 12:30 Current reality in Norwegian public investment projects
Research Director of the Concept Research Programme at NTNU, Norway
- 13:00 Lunch
- 14:00 Introduction to the site visit project: Grigiškės project
 The project is co-financed from the EU structural funds and is crossed by international transport corridor IXB. Traffic volumes here reach 34,680 vehicles per day. Traffic volumes keep growing; therefore, it is one of the most accident-prone sections on the motorway Vilnius-Kaunas-Klaipeda. The road shall be reconstructed: grade-separated intersections shall be constructed, traffic safety and environmental protection measures shall be implemented as well as other improvement works shall be carried out. Stage I of this section reconstruction started on 30 June 2009 and next contract shall be signed in the 3rd quarter of 2010.
- 14:30 Site visit Grigiškės project
- 16:00 Sightseeing tour of Vilnius (directly by bus from the site visit)
- 18:00 Formal dinner: Restaurant Belmontas, Belmonto G. 17, Vilnius. www.belmontas.lt (tel.: +370 8614 13400)

Tuesday, May 18th

- 08:30 Welcome
ETLIPSE Programme Director
- 08:45 Slovenia: Logistical platform for Central and Southeastern Europe
State Secretary of the Ministry of Transport, Republic of Slovenia
- 09:15 Interporto features, activities and future projects
Managing Director Interporto Regionale della Puglia
- Technical and procedural aspects faced during Interporto building and solutions for future projects
Direzione Generale Interporto Regionale della Puglia., Italy
- 09:30 The Value of Good Market Research as the bedrock of a successful infrastructure project
*Senior Specialist in Management Systems and Telematics
 Division Road and Bridge Research Institute, Poland
 Sponsor, Department for Transport, United Kingdom*
- 10:00 Coffeebreak
- 10:30 Sustainable Infrastructure Projects: the Master Plan for the Po river.
Vilnius Network Meeting Programme – Final 2

*University of Ghent, Faculty of Engineering, Mobility and Spatial Planning
Department, Belgium*

- 10:45 Infrastructure Project Assessment Tool (IPAT): results of pilot project assessment
Group discussion on scoring methods
Deputy Director for National Projects, Department for Transport, UK
- 11:45 Introduction to the NETLIPSE Special Interest Groups and working sessions
NETLIPSE Network Manager
- 12:00 Lunch
- 12:45 **Group 1: Business Cases**
Planning for Green Shoots: Building a Robust Business Case for Post-Recession Investment in Projects
Project Sponsor, Ministry of Transport United Kingdom
- Group 2: Procurement & Contracting**
Results from the March 30th SIG session and topics for discussion for the future
Head of Projectmanagement, Kassel University, Germany
- Group 3: Stakeholders & Communication**
Models for stakeholder management at large traffic infrastructure projects
Consultant at POM+Consulting AG
- Challenges in stakeholder management: results of previous SIG-sessions translated to activities for the SIG
AT Osborne, NETLIPSE Network Manager, Netherlands
- 14:30 Presentation of SIG group results
- 14:45 Final thoughts
NETLIPSE Programme Director
- 15:00 End of the meeting

Shanghai 2009.11

China en Zuid-Korea (Shanghai, Busan, Seoul) 21 november 2009 – 28 november 2009		HID RWS DI
Aantal deelnemers		2
	aantal deelnemers betaald uit publieke middelen	2
	dienst en functie ambtenaren	HID RWS DI Senior adviseur/specialist civiele techniek van DI
Reisbestemming		Shanghai, Busan, Seoul
(Reisduur)		7 dagen
Reisdoel, blijkend bijvoorbeeld uit programmaoverzichten		Studiereis Centrum Ondergronds Bouwen naar China en Zuid-Korea (gemêleerd gezelschap van deelnemers uit bedrijfsleven en van overheid)
Reiskosten, totaal en voor zover betaald uit publieke middelen		€ 15.487,46
	uurvergoedingen	€ 257,52
	overnachtingen	zie bij vliegtuigkosten
	ontbijt, lunch, diner	€ 468,64
	representatie	€ 115,30
	trein-/vliegtuigkosten + hotelkosten	€ 14.646,-
	locale uitstapjes, entree- en reiskosten	nvt
	Diversen (o.a. taxi)	nvt
Verantwoordingsverslagen (versl. vergaderingen/congressen)		Zie bijlage.

Bijlagen (op CD/DVD bijleveren):

- Film ZPMC
- Presentatie [REDACTED] (Strukton) – Busan Geoje Fixed Link
- Info Strukton - Busan Geoje Fixed Link
- Film Busan Geoje Fixed Link
- Film Havenautoriteit Busan: Central Bay
- 3 Films over 4 rivieren project Korea
- Presentatie 4 rivieren project

(mogelijk krijg ik nog eea gemaald van Elsie Tong – Herrenknecht)

Busan Geoje Fixed Link

Een hoogtepunt van de reis is een bezoek aan het project Busan Geoje Fixed Link. Een megaproject waar vanuit Nederland Mergor/Strukton (maar ook Arcadis en TEC) een bijdrage aan levert. Het project behelst een verkeersverbinding tussen Busan en het schiereiland Geoje. Hiervoor worden een zinktunnel en twee tuibruggen gerealiseerd.

Kenmerken:

- Totale lengte van de verbinding: 8,2 km
- Lengte van de tunnel: ruim 3,2 km (18 x 180m)
- Aanlegdiepte tot 50 m onder de waterspiegel
- 2 Tuibruggen met totale lengte: 4,5 km
- Investeringswaarde: 1,5 miljard euro
- Hoofdaannemer/ consessiehouder: Daewoo
- Planning: december 2010 open voor verkeer

Tijdens het bezoek waren alle elementen gereed en het bouwdok inmiddels in gebruik genomen door de naastgelegen scheepswerf. 14 van de 18 elementen zijn door Strukton getransporteerd en afgezonken. De verwachting is dat in maart 2010 het laatste element is afgezonken. Daarna volgt nog de finale afbouw en het aanbrengen (+ testen) van de installaties. Daarnaast was men nog volop bezig met de realisatie van de tuibruggen. Al met al nog een flinke uitdaging!

Opvallend was de trots en het enthousiasme waarmee de werknemers van Strukton bezig zijn met dit project. Door het toepassen van een aantal innovatieve oplossingen is het mogelijk gebleken om de opdracht zonder veel problemen en tot ieders tevredenheid uit te voeren. Een goede en intensieve samenwerking met de opdrachtgever is daarbij heel belangrijk gebleken. Mutual trust, wederzijds vertrouwen, is het 'toverwoord'.

4 rivieren project Korea

Zuid-Korea kent 4 grote rivieren: Han-, Nakdong-, Geum- en Yeongsongrivier. Deze leiden op meerder gebieden tot (grote) problemen. Er is regelmatig sprake van overstromingen of juist droogte. Daarnaast laat de waterkwaliteit te wensen over. Om deze problemen te verhelpen is een ambitieus plan opgezet dat voorziet in stuwen, waterbasins, dijkversterking, oeverontwikkeling en het verbeteren van het ecologisch systeem. Al met al moet dit zo'n 17,6 miljard dollar gaan kosten en in 2012 gereed zijn. Opvallend daarbij is dat men nog bezig is met de engineering en de uitvoering nog moet starten.

Een belangrijke referentie van het project is het Nederlandse project 'Ruimte aan de Rivier'.

Specifieke projecten en activiteiten

Zoals eerder aangegeven, zijn gedurende de reis diverse projecten en activiteiten bezocht. Kort wordt van een aantal van deze bezoeken hieronder een beschrijving gegeven. Van een aantal projecten zijn video's en presentaties (tijdelijk) beschikbaar op <http://www.incentivepartner.nl/cob2009/>

Yangtze River Bridge & Tunnel

Nabij Shanghai is op 30 oktober jl. een tunnel-brug combinatie geopend die Shanghai en de provincie Chongming (ten noorden van Shanghai) met elkaar verbindt. De totale (tol)verbinding is ruim 25 kilometer lang en gaat deels onder en deels over de Yangtze rivier. De delegatie heeft het traject per bus verkend en na afloop het bijbehorende informatiecentrum en de verkeerscentrale bezocht. Een projectleider van het project gaf tekst en uitleg.

Een aantal kenmerken van dit project zijn:

Tunnel:

- Boortunnel met 2 buizen, boordiameter: 5,4 m (grootste diameter ter wereld)
- Lengte: 8,5 km
- Diepte: max. 55 m onder waterniveau
- Bouwtijd: 20 mnd per tunnelbuis, totale bouwtijd: 5 jaar
- Kosten: € 1,2 miljard
- Aannemer: STEC (Shanghai Tunnel Engineering Company)
- 3 rijstroken in elke richting + metrobus onder het wegdek (reservering)
- Dwarsverbindingen h.o.h. 800 meter, maar ook vluchtmogelijkheden tussen weg en onderliggende metrobus.
- Diverse veiligheidsmaatregelen w.o. cameratoezicht, duidelijke vluchtwegaanduiding, ventilatie, luidsprekers, niet toegankelijk voor gevaarlijke stoffen, rookafvoer boven plafond, groot opgezette verkeer-/bedieningscentrale, maximum snelheid van 80 km/uur.
- Ontworpen met een duurzaamheidseis van 100 jaar.

Brug:

- Deels een tuibrug, bestaat verder uit pijlers en liggers
- Lengte: bijna 10 km
- 3 rijstroken per richting

Jungong Road Tunnel

Een goed voorbeeld van de verbazingwekkende werkdrift van de Chinezen zijn de tunnels onder de Huangpu rivier. Onder deze rivier die dwars door de stad Shanghai loopt, worden binnen korte tijd 12 tunnels geboord. Daarvan zijn er inmiddels 7 gereed. De delegatie bezoekt de Jungong Road Tunnel, deze is in uitvoering. Hiervoor wordt de Tunnelboormachine (TBM) gebruikt die in Nederland

Mutual Trust in Korea

Als betrokkene bij het project Busan Geoje Fixed Link in Korea kon Strukton [REDACTED] uit ervaring spreken over de relatie met de opdrachtgever [REDACTED]. De samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer kan worden samengevat met de woorden 'Mutual Trust'. Een basisbeginsel in de Koreaanse cultuur. Dit is meer dan een PSU met goede bedoelingen. Het komt neer op oprecht zeggen wat je doet en doen wat je zegt, gecombineerd met een sterk inlevingsvermogen in de ander en jezelf kwetsbaar durven opstellen. Wederzijds vertrouwen leidt ertoe dat er grote openheid is ten aanzien van risico's, de beheersing daarvan, kosten die daarmee gemoeid zijn, maar ook een sterk vertrouwen naar de ander toe dat deze zijn werk goed en vakkundig uitvoert. Deze werkwijze betekent niet dat er nooit iets fout gaat, maar zorgt er wel voor dat eventuele problemen snel worden opgepakt, technisch worden opgelost en voorkomen wordt dat problemen echt uit de hand lopen. Financiële zaken zijn weliswaar belangrijk en worden ook in redelijkheid afgehandeld, maar zijn in eerste instantie ondergeschikt.

Het was bij het project niet alleen van belang gedurende de contractfase om je de cultuur van vertrouwen eigen te maken. Ook vòòr contractering was dat impliciet een voorwaarde voor gunning. Zo bleek een 'mede-aanbieder' met een beduidend lagere prijs niet in aanmerking te komen.

Samenwerking Nederland en Korea

Uit de bezoeken aan zowel het Koreaanse Ministry of Land, Transport en Maritime Affairs als de Nederlandse ambassadeur in Korea blijkt dat Nederlandse expertise op het gebied van met name Watermanagement hoog staat aangeschreven in Korea. Voor het 4 rivierenproject wordt daarom actief samenwerking gezocht met Nederland en daarbij in eerste instantie met de Nederlandse overheid [REDACTED]. Ook hier is sprake van de eerder genoemde G2G-relatie. [REDACTED] dient zich goed te beraden op de wijze waarop samenwerking met Korea en andere landen kan en/of zal moeten worden vormgegeven.

Uitstraling projecten

Bij alle bezoeken lijkt op informatievervalsing niet te zijn bespaard. Mooie films en animaties en nette, ruim opgezette informatiecentra geven bezoekers een goed (en misschien wel te mooi) beeld van de projecten. Of dit extra bijdraagt aan het succes van projecten is niet bekend. De ervaring als bezoeker is wel dat de projecten (of ze nu in de planfase zitten of al in uitvoering zijn) mede als gevolg van de presentatie een grootse indruk achterlaten. De wijze van presenteren laat niet alleen ambitie zien, maar zal ook bijdrage aan (nationale) trots en maatschappelijke acceptatie van de projecten.

Bescheidenheid

Samenvattend wordt door diverse deelnemers de reis wel gezien als een 'lesje in bescheidenheid'. Terwijl in Nederland vaak het idee heerst dat men in China en Korea nog behoorlijk achterloopt in kennis en men vooral probeert zoveel mogelijk uit het westen te kopiëren, is inmiddels wel duidelijk dat die kennisachterstand met grote stappen wordt (of misschien wel) is ingehaald. De grote, vaak ingewikkelde en multidisciplinaire, maar (zover is in te schatten) ook kwalitatief goede projecten die tijdens de reis bezocht zijn, zijn daar een duidelijk bewijs van.

Algemeen

Punsgewijs worden een aantal bevindingen beschreven die gedurende de verschillende bezoeken en ontmoetingen zijn gedaan.

Relatie met China

Activiteiten van buitenlandse bedrijven in China vragen om een vooraf zorgvuldig vormgegeven relatie met partners. Dat geldt voor buitenlandse en chinese bedrijven onderling, maar veelal is het ook belangrijk dat deze wordt ondersteund door middel van overheidsrelaties, de zogenaamde government-to-government (G2G) relaties. Voorbeelden zijn: stedenbanden tussen Nederlandse en Chinese steden, een dergelijke belangrijke relatie bestaat tussen Rotterdam en Shanghai. Ook zijn er de zogenaamde Memoranda of Understanding (MoU's). De Nederlandse ambassade en bijbehorende consulaten spelen bij de totstandkoming van genoemde relaties een belangrijke rol.

Voor buitenlandse bedrijven, dus ook het Nederlandse bedrijfsleven, is het heel moeilijk om op eigen kracht voet aan de grond te krijgen in China. Hiervoor is het cruciaal om de cultuur van het land te begrijpen. Dat is lastig, zo niet onmogelijk. Het is voor buitenlandse bedrijven daarom belangrijk om een samenwerkingsverband te zoeken met lokale ondernemingen. Dat het niet onmogelijk is om activiteiten te ontplooiën in China bewijst de aanwezigheid in China van bedrijven als Royal Haskoning, DHV, Tebodin en Van Oord.

Een goed voorbeeld van belangrijke Chinese culturele waarden zijn de nauwlettende omgangsvormen. Zo is bijvoorbeeld een direct "nee" geen optie. Kleed het zodanig in dat het klinkt als "ja". Ook uitgebreid samen eten is een belangrijke activiteit om te komen tot een goede relatie.

Nederland lijkt goed op weg als het gaat om een (economische) relatie met China. Nederland is namelijk na Duitsland de tweede grote EU investeerder en handelspartner van China. Ook de duidelijke aanwezigheid van Nederland op de Expo 2010 in Shanghai (thema: "Happy street") laat iets van de actieve verbondenheid met China zien.

China is een wereldspeler

Besluitvorming in China is top-down gestuurd en daarmee heel doeltreffend. Het betekent bijvoorbeeld dat als de Chinese overheid besluit tot de aanleg van (civiele) werken, deze op zeer korte termijn kunnen worden gerealiseerd. Een vergunningstelsel zoals in Nederland bestaat in China niet. Dit heeft zijn nadeel als het gaat om de bescherming van de burgers. Anderzijds heeft dat er wel toe geleid dat een stad als Shanghai in 20 jaar tijd explosief is gegroeid, zonder dat sprake is van achterblijvende infrastructuur en woon- en kantoorvoorzieningen. Vanuit economisch oogpunt zijn deze snelle ontwikkelingen gunstig gebleken voor de stad. De delegatie heeft met verbazing geconstateerd waar de Chinezen toe in staat blijken te zijn (grootte, hoeveelheid, snelheid). Dit kwam onder andere tot uiting bij het bezoek aan ZPMC. Een kranenbouwer die naast een indrukwekkende staat van dienst op het gebied van kranen zich nu ook ontwikkelt op het gebied van stalen bruggen voor de export.

Wat deze expansie voor de toekomst (ook voor bouwend Nederland) betekent, is moeilijk in te schatten. Dat China een belangrijke wereldspeler is en zal zijn, is wel duidelijk.

Inleiding

Van 21 t/m 28 november 2009 is door een COB-delegatie een bezoek gebracht aan Shanghai (China), Busan (Zuid Korea) en Seoul (Zuid Korea). Hierbij was kennisuitwisseling het voornaamste doel. Gedurende de reis zijn diverse bouwprojecten bezocht. Deels gerelateerd aan ondergronds bouwen, maar ook projecten (en activiteiten) die op een andere manier interessant en relevant zijn voor bouwend Nederland. Dit verslag bevat een algemeen deel, waarin puntsgewijs een aantal bevindingen zijn verwoord. Daarnaast wordt van diverse bezoeken een specifieke beschrijving gegeven.

De delegatie bestond uit de volgende personen:

[REDACTED]	RvA van het COB; delegatieleider
[REDACTED]	Rijkswaterstaat, Dienst Infrastructuur
[REDACTED]	Strukton Civiel Projecten
[REDACTED]	Noord-Zuidlijn Amsterdam
[REDACTED]	Dura Vermeer Beton- en Waterbouw b.v.
[REDACTED]	Van Hattum & Blankevoort b.v.
[REDACTED]	Mobilis b.v. / TBI Infra
[REDACTED]	COB/ Commissie Tunnelveiligheid
[REDACTED]	Besix Nederland b.v.
[REDACTED]	Royal Haskoning
[REDACTED]	Strukton Civiel Projecten
[REDACTED]	TBI Holdings b.v.
[REDACTED]	Strukton Groep n.v.
[REDACTED]	Rijkswaterstaat, Dienst Infrastructuur

Het programma van de reis bevatte de volgende onderdelen:

Shanghai (China)

- Ontmoeting met het Nederlandse Consulaat-Generaal in Shanghai
- Bezoek aan het project Yangtze Tunnel-Bridge Link
- Bezoek aan een boortunnelproject onder de Huangpu rivier
- Bezoek aan ZPMC, bouwer containerkranen

Busan (Zuid Korea)

- Ontmoeting met de Busan Port Authority
- Bezoek aan het project Busan Geoje Fixed Link

Seoul (Zuid Korea)

- Ontmoeting met een vertegenwoordiger van het Koreaanse Ministry of Land, Transport en Maritime Affairs
- Ontmoeting met leden van het Construction Managers Forum
- Ontmoeting met de Nederlandse Ambassadeur in Korea, [REDACTED]

Verslag: COB-studiereis naar China en Korea

Periode: 21 t/m 28 november 2009

Managementsamenvatting

- Om als (bouw)bedrijf activiteiten op te zetten in China is het cruciaal om te investeren in goede relaties.
- Activiteiten van buitenlandse bedrijven in China worden veelal ondersteund door Government-to-Government-relaties (G2G). De Nederlandse overheid en bedrijfsleven dient zich daar tenminste van bewust te zijn.
- China maakt als land een ongekende groei door en moet worden gezien als belangrijke wereldspeler op allerlei gebied. Dit is bijvoorbeeld duidelijk geworden bij een bezoek aan 's werelds grootste containerkranen bouwer die besloten heeft om naast kranen ook stalen bruggen te gaan bouwen en exporteren. Bedreiging of kans?
- De samenwerking tussen opdrachtgever en opdrachtnemer wordt bij het project Busan Geoje Fixed Link in Korea door beide partijen als zeer goed ervaren. Het sleutelwoord is 'mutual trust'. Mede hierdoor blijken indrukwekkende resultaten te worden behaald. Wat kunnen we daar in Nederland van leren?
- Nederland staat in Korea goed op de kaart als het gaat om expertise op het gebied van watermanagement. Er wordt door de Koreaanse overheid actief gezocht naar een nauwe samenwerking ten behoeve van het '4 rivieren project'. [REDACTED]
[REDACTED]?
- De door de delegatie bezochte projecten worden als zeer indrukwekkend ervaren. Mede door de verzorgde wijze van presenteren. Hieruit spreekt ambitie, maar ook passie en trots ten aanzien van het project. Zeker een belangrijke factor in projecten (intern en extern)!
- In zijn algemeenheid is gebleken dat China en Korea op het gebied van civiele constructies zeker niet meer achterlopen ten opzichte van Nederland.

Zuid - Afrika 2009.10

Reisdoel en periode,: Zuid-Afrika - Johannesburg: 10-17 oktober 2009		Bestuurder: HID RWS DI
Aantal deelnemers		1
	aantal deelnemers betaald uit publieke middelen	1
	dienst en functie meereizende ambtenaren	nvt
Reisbestemming		Johannesburg
(Reisduur)		10 – 17 oktober 2009
Reisdoel		Cursus Wilderness Leadership Transformation program.
Reiskosten, totaal voor zover betaald uit publieke middelen		€ 8.489,05
	uurvergoedingen	€ 174,60
	overnachtingen	€ 135,32
	ontbijt, lunch, diner	nvt
	representatie	nvt
	trein-/vliegtuigkosten	€ 2.705,13
	locale uitstapjes, entree- en reiskosten	nvt
	Diversen (cursuskosten)	€ 5.474,-
Verantwoordingsverslag		Van de gevolgde cursus is geen verslag opgesteld.